

## UCHWAŁA

Dnia 23 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Łukasz Kaczmarek

przy udziale prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 23 maja 2024 r., wniosku prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B., o podjęcie uchwały, w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej w O. w stanie spoczynku – **W. Ż.**, za to, że:

1. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego - Prokurator Rejonowy w B., stosował represje wobec S. K., w ten sposób, że w dniu 17 grudnia 1981 r., w B., obecnie woj. [...], przekroczył swoje uprawnienia, wszczynając i decydując o prowadzeniu w trybie doraźnym postępowania przygotowawczego, sygn. Ds. [...] oraz ogłaszając postanowienie o przedstawieniu S. K. zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 46 § 1 w zw. z art. 48 § 2 i 4 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i art. 10 § 2 k.k., za działanie nie wyczerpujące znamion tego czynu, a następnie wydając postanowienie o tymczasowym aresztowaniu S. K. do dnia 16 stycznia 1982 r., powodując bezprawne pozbawienie wolności tego pokrzywdzonego na okres powyżej 7 dni, od dnia 16 grudnia 1981 r. do dnia 16 stycznia 1982 r., przy czym było to także poważne prześladowanie S. K. z powodu uznania go za członka grupy społecznej, opozycyjnej wobec ówczesnego systemu władzy, tj. zbrodni komunistycznej oraz przeciwko ludzkości z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: UIPN) i art. 3 UIPN;

2. jako funkcjonariusz państwa komunistycznego - Prokurator Rejonowy w B., stosował represje wobec H. K., w ten sposób, że w dniu 17 grudnia 1981 r., w B., obecnie woj. [...], przekroczył swoje uprawnienia, wszczynając i decydując o prowadzeniu w trybie doraźnym postępowania przygotowawczego, sygn. Ds. [...] oraz ogłaszając postanowienie o przedstawieniu H. K. zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 46 § 1 w zw. z art. 48 § 2 i 4 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i art. 10 § 2 k.k., za działanie nie wyczerpujące znamion tego czynu, a następnie wydając postanowienie o tymczasowym aresztowaniu H. K. do dnia 15 stycznia 1982 r., powodując bezprawne pozbawienie wolności tego pokrzywdzonego na okres powyżej 7 dni, od dnia 15 grudnia 1981 r. do dnia 15 stycznia 1982 r., przy czym było to także poważne prześladowanie H. K. z powodu uznania go za członka grupy społecznej, opozycyjnej wobec ówczesnego systemu władzy, tj. zbrodni komunistycznej oraz przeciwko ludzkości z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 UIPN i art. 3 UIPN, na podstawie art. 135 § 5 *a contrario* ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1360 ze zm.),

uchwalił:

I. odmówić zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej w O. w stanie spoczynku – W. Ż. za czyny opisane we wniosku Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. z 12 maja 2023 r., sygn. akt S 52.2021. Zk;

II. na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. odroczyć sporządzenie uzasadnienia uchwały do dnia 30 maja 2024 r.;

III. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 września 2021 r. sygn. akt S 52.2021.Zk, prokurator IPN wszczął śledztwo w sprawie „stosowania represji wobec S. K. i H. K. przez

funkcjonariuszy państwa komunistycznego – członków składu orzekającego Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w B., którzy przekroczyli uprawnienia przy wydaniu w dniu 27 stycznia 1982 r. w O., obecnie woj. [...], wyroku sygn. akt So.W.[...], skazującego S. K. i H. K. za popełniony 14 grudnia 1981 r. czyn z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, przy czym było to poważne prześladowanie obu wymienionych z powodu uznania za członków grupy społecznej, sprzeciwiającej się ówczesnej władzy, tj. zbrodni komunistycznej i przeciwko ludzkości z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 UIPN i art. 3 UIPN” (k. 35 akt o sygn. S 52.2021.Zk).

Pismem z 12 maja 2023 roku prokurator Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. (dalej: prokurator IPN), skierował do Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora w stanie spoczynku W. Ż. w związku z podejrzeniem popełnienia przez niego czynów, polegających na tym, że:

1. Jako funkcjonariusz państwa komunistycznego - Prokurator Rejonowy w B., stosował represje wobec S. K., w ten sposób, że w dniu 17 grudnia 1981 r., w B., obecnie woj. [...], przekroczył swoje uprawnienia, wszczynając i decydując o prowadzeniu w trybie doraźnym postępowania przygotowawczego, sygn. Ds. [...] oraz ogłaszając postanowienie o przedstawieniu S. K. zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 46 § 1 w zw. z art. 48 § 2 i 4 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i art. 10 § 2 k.k., za działanie nie wyczerpujące znamion tego czynu, a następnie wydając postanowienie o tymczasowym aresztowaniu S. K. do dnia 16 stycznia 1982 r., powodując bezprawne pozbawienie wolności tego pokrzywdzonego na okres powyżej 7 dni, od dnia 16 grudnia 1981 r. do dnia 16 stycznia 1982 r., przy czym było to także poważne prześladowanie S. K. z powodu uznania go za członka grupy społecznej, opozycyjnej wobec ówczesnego systemu władzy, tj. zbrodni komunistycznej oraz przeciwko ludzkości z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 UIPN i art. 3 UIPN;

2. Jako funkcjonariusz państwa komunistycznego - Prokurator Rejonowy w B., stosował represje wobec H. K., w ten sposób, że w dniu 17 grudnia 1981 r., w B., obecnie woj. [...], przekroczył swoje uprawnienia, wszczynając i decydując o

prowadzeniu w trybie doraźnym postępowania przygotowawczego, sygn. Ds. [...] oraz ogłaszając postanowienie o przedstawieniu H. K. zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 46 § 1 w zw. z art. 48 § 2 i 4 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i art. 10 § 2 k.k., za działanie nie wyczerpujące znamion tego czynu, a następnie wydając postanowienie o tymczasowym aresztowaniu H. K. do dnia 15 stycznia 1982 r., powodując bezprawne pozbawienie wolności tego pokrzywdzonego na okres powyżej 7 dni, od dnia 15 grudnia 1981 r. do dnia 15 stycznia 1982 r., przy czym było to także poważne prześladowanie H. K. z powodu uznania go za członka grupy społecznej, opozycyjnej wobec ówczesnego systemu władzy, tj. zbrodni komunistycznej oraz przeciwko ludzkości z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 UIPN i art. 3 UIPN (k. 764 akt o sygn. S 52.2021.Zk).

W uzasadnieniu wniosku prokurator IPN wskazał, że materiały dowodowe, zgromadzone w śledztwie, sygn. S [...], uzasadniają przyjęcie, że prokurator w stanie spoczynku W. Ż., dopuścił zbrodni komunistycznych oraz zbrodni przeciwko ludzkości.

Wnioskodawca podkreślił, że W. Ż., który 17 grudnia 1981 r. zainicjował postępowania karne w trybie doraźnym, w którym przedstawił H. K. i S. K. zarzuty popełnienia wspólnie i w porozumieniu czynu, niezawierającego znamion przestępstwa oraz zdecydował o ich tymczasowym aresztowaniu, czyli bezprawnym pozbawieniu wolności, dopuścił się represji wobec każdego z tych dwóch pokrzywdzonych. Ponadto w działaniu prokuratora W. Ż. zrealizowane zostały znamiona zbrodni przeciwko ludzkości, w rozumieniu art. 3 UIPN. Zgodnie z tym przepisem, do kategorii takiej zalicza się w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętej 9 grudnia 1948 r., a także inne poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeżeli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane. W ocenie wnioskodawcy zarzuty stawiane W. Ż. należy rozpatrzyć w połączeniu z kwestią przeprowadzonych w latach 1981-1983, w okresie obowiązywania, a następnie zawieszenia stanu wojennego, postępowań karnych przeciwko osobom, którym

zarzucono działalność antyustrojową. W trakcie tych spraw dochodziło do naruszeń praw podejrzanych i oskarżonych. Postępowania te były w istocie jednym z elementów wielotorowych działań prewencyjnych i represyjnych władz komunistycznych, zmierzających do zduszenia demokratycznych dążeń społeczeństwa (k. 764 -767 v akt o sygn. S [...]).

W piśmie z 21 września 2023 r. (data nadania w urzędzie pocztowym k. 34) obrońca W. Ż. – adw. P. Ż., wniósł o umożliwienie zapoznania się z aktami sprawy i zrobienie fotokopii wszystkich kart.

Adw. P. Ż. w dniu 27 września 2023 r. zapoznał się z aktami sprawy i dokonał ich fotokopii (k. 32 akt I ZI 35/23). W dniu 29 stycznia 2024 r., w wyniku rozpoznania odezwy Sądu Najwyższego, prokurator w stanie spoczynku W. Ż. został przesłuchany przez Sąd Rejonowy w Bartoszycach II Wydział Karny (k. 17-18v akt o sygn. II Ko 5036/23).

**Sąd Najwyższy ustalił następujące okoliczności stanu faktycznego.**

W dniu 17 grudnia 1981 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w B. – W. Ż. wszczął w sprawie Ds. [...] śledztwo przeciwko H. K. i S. K. podejrzanym o rozwieszanie w dniu 14 grudnia 1981 r. plakatów szkalujących PRL po zawieszeniu działalności związku zawodowego NSZZ „S.”, tj. o przestępstwo z art. 46 § 1 w zw. z art. 48 § 2 i 4 dekretu z 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i art. 10 § 2 k.k. (k. 379 akt o sygn. S [...]).

Postanowieniem wydanym 17 grudnia 1981 r. przez prokuratora W. Ż., postępowanie prowadzono w trybie doraźnym z uwagi na stan wojenny i okoliczności, iż stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu był szczególnie wysoki (k. 379 akt o sygn. S [...]).

W dniu 17 grudnia 1981 r. prokurator W. Ż. wydał i ogłosił H. K. i S. K., postanowienia o przedstawieniu zarzutu, że w dniu 14 grudnia 1981 r. w B., wspólnie i w porozumieniu, będąc członkami związku zawodowego NSZZ „S.”, nie odstąpili od udziału w działalności tego związku, rozpowszechniając fałszywe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny, wywieszając na tablicy ogłoszeń plakaty informujące o tym, że telewizja kłamie, o braku dostępu związku do środków masowego przekazu oraz stwierdzające, iż nie wierzą prasie reżimowej, tj. popełnienia przestępstwa z art. 46 § 1 w zw. z art. 48 § 2 i 4 dekretu z dnia 13

grudnia 1981 r. o stanie wojennym w zw. z art. 10 § 2 k.k. (k. 380-381, k. 392-393 akt o sygn. S [...]).

Po odebraniu wyjaśnień od podejrzanych, prokurator W. Ż. wydał postanowienia o tymczasowym aresztowaniu H. K. na okres do dnia 15 stycznia 1982 r., a S. K., na okres do dnia 16 stycznia 1982 r. W uzasadnieniu postanowień wskazał na znaczny stopień społecznego niebezpieczeństwa zarzucanego im czynu (k. 388-389; k. 399-400 akt o sygn. S [...]).

W dniu 18 grudnia 1981 r. prokurator W. Ż. wydał postanowienie o przekazaniu akt sprawy Ds. [...] według właściwości do Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Olsztynie. W uzasadnieniu wskazał, że przestępstwa przewidziane w art. 48 § 2 i 4 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, należą do właściwości Wojskowej Prokuratury Garnizonowej (k. 407-408 akt o sygn. S 52.2021.Zk).

Po wpłynięciu akt do Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Olsztynie, podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Olsztynie – por. K.K., 22 grudnia 1981 r. przeprowadził czynności zaznajomienia podejrzanych z aktami śledztwa, a 23 grudnia 1981 r. wydał postanowienie o zamknięciu śledztwa (k. 412, k. 413 akt o sygn. S [...]).

W dniu 23 grudnia 1981 r. podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Olsztynie por. K.K., sporządził akt oskarżenia, w którym H. K. i S. K. oskarżono o to, że 14 grudnia 1981 r. w B., działając wspólnie i w porozumieniu, rozpowszechniali fałszywe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy przez to, iż na tablicy ogłoszeń w budynku należącym do WSS „S.” Oddział w B. wywiesili plakaty o treści antypaństwowej i antypartyjnej, tj. popełnienia przestępstwa z art. 48 ust. 2 Dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (k. 414-418 akt o sygn. S [...]).

Akt oskarżenia został przesłany 24 grudnia 1981 r. do Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie, który postanowieniem z 30 grudnia 1981 r. przekazał sprawę według właściwości miejscowej do Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy (k. 421, k. 422 akt o sygn. S 52.2021.Zk).

Wyrokiem z 27 stycznia 1982 r., sygn. akt So.W. 41/82, Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy, uznał H. K. i S. K. za winnych tego, że w dniu

14 grudnia 1981 r., w B., działając wspólnie i w porozumieniu, rozpowszechniali fałszywe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny, lub rozruchy przez to, iż na tablicy ogłoszeń w budynku należącym do WSS „S.” Oddział w B. wywiesili plakaty o treści antypaństwowej i antypartyjnej, tj. popełnienia przestępstwa z art. 48 ust. 2 Dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym.

H. K. Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy wymierzył karę 3 lat pozbawienia wolności oraz pozbawienia praw publicznych na okres 2 lat, zaś S. K. skazano na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz pozbawienie praw publicznych na okres roku. Ponadto oskarżeni zostali obciążeni kosztami procesu zaś trzy zabezpieczone plakaty uległy przepadkowi (k. 455-456 akt o sygn. S 52.2021.Zk).

Wnioskiem z 14 września 1982 r. Naczelnik Zakładu Karnego w B. poparł prośbę o warunkowe przedterminowe zwolnienie S. K. (k. 460-461 akt o sygn. S [...]).

Postanowieniem z 20 września 1982 r., wydanym w sprawie o sygn. akt WZ 17/82 CS 7/82, Sąd Marynarki Wojennej w Gdyni orzekł o warunkowym przedterminowym zwolnieniu S. K. z odbycia reszty kary. S. K. został zwolniony z zakładu karnego w B. 20 września 1982 r. (k. 464, k. 466, k. 467 akt o sygn. S [...]).

W dniu 4 stycznia 1983 r. H. K. wystąpił do Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej o zastosowanie wobec niego prawa łaski (k. 469 akt o sygn. S [...]). Prośba o ułaskawienie została 5 stycznia 1983 r. zaopiniowana pozytywnie i przedłożona postanowieniem z 25 stycznia 1983 r. Radzie Państwa PRL przez Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy (k. 470, k. 474 akt o sygn. S [...]).

Rada Państwa PRL 14 marca 1983 r. postanowiła skorzystać z prawa łaski w stosunku do H. K. przez warunkowe zwolnienie go z odbycia reszty kary pozbawienia wolności z wyznaczeniem trzyletniego okresu próby (k. 478 akt o sygn. S [...]).

H. K. 28 marca 1983 r. opuścił zakład karny w B. (k. 483 akt o sygn. S [...]).

Postanowieniem wydanym 8 sierpnia 1983 r. Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy na mocy przepisów ustawy z 21 lipca 1983 r. o

amnestii darował H. K. orzeczoną karę pozbawienia praw publicznych oraz ustalił skazanemu okres próby do 31 grudnia 1985 r. (k. 489 akt o sygn. S [...]).

Postanowieniami Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z 25 października 1989 r. przebaczone i puszczono w niepamięć czyn, za który skazano odpowiednio S. K. i H. K., zgodnie z przepisami ustawy z 29 maja 1989 r. o przebaczeniu i puszczeniu w niepamięć niektórych przestępstw i wykroczeń (k. 494, k. 497 akt o sygn. S [...]).

Wnioskiem z 22 kwietnia 1992 r. Naczelny Prokurator Wojskowy wniósł o wznowienie postępowania, uchylenie wyroku Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy, sygn. akt So. W. 41/82, z 27 stycznia 1982 r. oraz uniewinnienie S. K. i H. K.. Naczelny Prokurator Wojskowy swój wniosek uzasadnił nowymi okolicznościami, które nie były znane w czasie skazania. W dniu 9 kwietnia 1991 r. w piśmie nr Pr. [...] Dyrektora Biura Prawnego Urzędu Rady Ministrów ujawniono, że dekret z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, zamieszczony w numerze 29 Dziennika Ustaw, opatrzony datą 14 grudnia 1981 r., rozpoczęto drukować dopiero 17 grudnia 1981 r., a zakończono 18 grudnia 1981 r. i w dniu tym przystąpiono do jego kolportażu. Zatem datą obowiązywania tekstu Dekretu z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, był 17 grudnia 1981 r., a więc data następująca po dacie czynu, którego sprawstwo przypisano S. K. i H. K. (k. 499-500 akt o sygn. S [...]).

Wyrokiem Sądu Najwyższego Izby Wojskowej z 2 czerwca 1992 r., sygn. akt Wo 72/92, wznowiono postępowanie w sprawie H. K. oraz S. K., uchylając wyrok Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego z 27 stycznia 1982 r., sygn. akt SoW.41/82 i uniewinniono H. K. i S. K. od przypisanych im przestępstw (k. 505-507 akt o sygn. S 52.2021.Zk).

Powyższy stan faktyczny Sąd Najwyższy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach o sygn. S [...], zawierających kopię akt sprawy karnej o sygn. SoW.41/82 przeciwko S. K. H. K..

#### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Odmowa podjęcia uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora w stanie spoczynku W. Ż. wynika z jego



błędu co do prawa (art. 30 k.k., art. 4 k.k. w zw. z art. 135 § 5, § 14 i art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze).

H. K. i S. K. zostali uniewinnieni, gdyż czyny im przypisane nie stanowiły przestępstw.

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej we wniosku z 22 kwietnia 1992 r. o wznowienie postępowania podał, iż ujawniły się nowe fakty, które w chwili wyrokowania nie były znane, świadczące o tym, iż skazani są niewinni. Z pisma Dyrektora Biura Prawnego Urzędu Rady Ministrów z 9 kwietnia 1991 r., nr Pr. 147-67/191 wynika, iż dekret z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, zamieszczony w Dzienniku Ustaw Nr 29, został podpisany do druku w nocy z 16 na 17 grudnia 1981 r., zaś druk tego dziennika rozpoczęto w godzinach nocnych 17 grudnia 1981 r. i w tym dniu przystąpiono do jego kolportażu. Skazani nie mogli odpowiadać karnie za popełnienie 14 grudnia 1981 r. czyny, bowiem działanie to nie było wówczas zabronione pod groźbą kary (art. 1 k.k.).

Sąd Najwyższy wyrokiem z 2 czerwca 1992 r., WO. 72/92 wznowił postępowanie, uchylił wyrok Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z 27 stycznia 1982 r., sygn. SoW. 41/8 i uniewinnił H. K. i S. K. od przypisanych im przestępstw. Sąd Najwyższy za bezsporne uznał, że dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, zamieszczony w numerze 29 Dziennika Ustaw, opatrzony datą „14 grudnia 1981 r.” rozpoczęto drukować dopiero w dniu 17 grudnia 1981 r., a zakończono w dniu 18 grudnia 1981 r., i w dniu tym przystąpiono do jego kolportażu. Skazany w sprawie nie mógł odpowiadać karnie za popełnione czyny przed dniem wydrukowania Dziennika Ustaw, bowiem jego działanie nie było wówczas zabronione pod groźbą kary, jak tego wymaga art. 1 k.k. Zawarta w tym przepisie zasada ta ma charakter fundamentalny i wyłącza wsteczne działanie nie tylko dyspozycji kodeksu karnego, ale również dyspozycji zawartych w ustawach szczególnych – przepisach karnych w tym zaś także dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. – bez względu na treść klauzul promulgacyjnych, zawartych w tym akcie normatywnym.

Sąd Najwyższy w obecnej sprawie stwierdza, iż podstawa uniewinnienia H. K. i S. K. ma zasadnicze znaczenie w ocenie przesłanki z art. 135 § 5 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, bowiem nie pozwala stwierdzić popełnienia

przez prokuratora W.Ż. czynów zarzucanych mu we wniosku Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z 12 maja 2023 r. Z tej przyczyny, iż prokurator W. Ż. 17 grudnia 1981 r. był w błędzie, że czyny popełnione 14 grudnia 1981 r. przez S.K. i H.K. były czynami zabronionymi, gdyż nie obowiązywał jeszcze dekret z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym.

Poza sporem jest, że dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, został opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 29, pod pozycją 154. Ten Dziennik Ustaw nosi datę 14 grudnia 1981 r. Z art. 61 tego dekretu wynika, że wchodzi on w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia uchwalenia. Z art. 3 i art. 4 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 30 grudnia 1950 r. o wydawaniu Dziennika Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Dziennika Urzędowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski” (Dz. U. N 58, poz. 524), wynikało, że akty prawne ogłaszane w organie promulgacyjnym wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia, jeżeli same nie stanowią inaczej, a dniem prawnego ogłoszenia aktów zamieszczonych w danym numerze organu promulgacyjnego jest dzień wydania tego numeru na nim oznaczony. Przyjmowano zatem, że dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym wszedł w życie 14 grudnia 1981 r., z mocą obowiązującą od dnia 12 grudnia 1981 r., z tym, iż ze względu na założenie powszechnej znajomości prawa, początkowym punktem czasowym stosowania dekretu była godzina 6:00 dnia 13 grudnia 1981 r., czyli moment ogłoszenia proklamacji Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego (por. F. Prusak, Z. Szydłowski, Z. Śpiewak, Komentarz do przepisów o stanie wojennym, Warszawa 1983, s. 364). Po roku 1990 okazało się, że Dziennik Ustaw Nr 29, w którym opublikowano dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, nie został wydrukowany w dniu 14 grudnia 1981 r., a później, gdyż druk jego rozpoczęto w dniu 17 grudnia 1981 r. Rzeczywista data druku Dziennika Ustaw Nr 29 została ujawniona dopiero w toku postępowania w sprawie rewizji nadzwyczajnej o sygn. akt II KRN 154/91, w nadesłanym przez Dyrektora Biura Prawnego Rady Ministrów piśmie z dnia 9 kwietnia 1991 r. – Nr Pr. 147 – 67/91 (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 września 1991 r., sygn. akt II KRN 154/91, OSNKW 1992, z. 1 – 2, poz. 3 i z dnia 17 marca 1992 r., sygn. akt WO 19/92, OSNKW 1992, z. 9 – 10, poz. 69) - zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 5 października 2023 r., I ZI 22/22.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. we wniosku z 12 maja 2023 r., sygn. S [...], stawiając W. Ż. – prokuratorowi stanie spoczynku, zarzuty stosowania dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym za czyny popełnione przez S. K. i H. K. 14 grudnia 1981 r., mimo, iż ten dekret nie wszedł jeszcze w życie, nie wykazał, iż miał on świadomość tego faktu. Za przyjęciem świadomości nieobowiązywania dekretu z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, w okresie od 13 do 16 grudnia 1981 r., nie przemawia też fakt, iż w grudniu 1981 r. często stosowano go, opierając się na tekście zawartym w maszynopisie powielonym, gdyż taki był wówczas zwyczaj stosowania aktów prawnych, które nie miały żadnego *vacatio legis* i należało je stosować już następnego dnia po wydaniu. Tak było np. z ustawami (dekretami) o amnestii. Brak świadomości, W. Ż. - prokuratora w stanie spoczynku, że dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, nie został opublikowany w dniu, w którym jest podana data wydania Dziennika Ustaw Nr 29, wyłącza jego ewentualną odpowiedzialność karną za samo stosowanie przez niego tego aktu prawnego, w okresie do czasu jego właściwej promulgacji (art. 30 k.k.).

Kierując się powyższymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.

[SOP]

[ms]